

naj vsak Slovenec, bodi si tega ali onega stann, „Slov. Gospodarja“. Može ki poznajo imenitnost „Gospodarja“ za nas Slovence naj delajo pojedini in združeno na to, da v prihodnjem letu ne bode slovenske vasi, v katero bi ne prihajal saj en „Gospodar“, da bode vsaka kréma ta list dobivala in imela. Nehajmo enkrat mlačni biti, roke križem držati, od drugih pomoči pričakovati. Začnimo sami delovati, sicer bode prepozno!

Dr. Jurtéla.

Iz Krškega ob Savi. (Poziv!) Slovensko slovstvo v obče napreduje in tudi šolska literatura po Slovenskem ne zaostaja. A slovensko slovstvo zasluži danes še večje prozornosti; treba bo tedaj na tem polji še z večjimi koraki napredovati. Vospelj narodnega našega slovstva in v pomnožitev slovenskega pedagogičnega slovstva nameravajo podpisani s tem nekoliko pripomoči, da so se je odločili, izdajati leto za letom pod naslovom: „Pedagogični letnik“, knjigo, katera bode na kacic 200 straneh velike osmerke, prinašala razovrstnega šolskega blaga. Teoretični del bode obsegal temeljite spise iz šolskega in učiteljskega življenja sploh, razprave o raznih važnih šolskih in učiteljskih vprašanjih, razmatrovanje pedagogičnih in didaktičnih načel. Praktični del bode pa zadrževal izborne članke o splošnej in posebnej metodiki, razpravljaj obravnave o vseh predmetih sedanje ljudske šole, nekoliko z ozirom na predpisane učne načrte, največ pa na podlagi pridobljenih izkušenj — lastnih in drugih. Sploh naj bi nam učiteljem „Pedagogični letnik“, ki utegne v dodatku imeti poleg šolskih migljejev in naznanil tudi imenik vseh učiteljev in šol z dotičnimi plačami, sčasoma nadomestoval slovensko pedagogiko in metodiko, katere tako težko pogrešamo. Da pa ta svoj sklep izpeljemo, potrebujemo obilne podpore. Zato si dovoljujemo vabiti vse p. u. učiteljstvo in šolske prijatelje po vsem Slovenskem v obilno naročevanje in sodelovanje. Naročnina stane 1 gl. (kasneje bode cena knjige večja) in naj se blagovoli pošiljati do 1. aprila 1882 g. Božidar Valenta-tu, nadučitelju v Krškem. Šolski pisatelji pa naj izvolijo svoje izvirne izdelke (prevodov se ne bode sprejemalo) poslati do junija 1882 g. Ivanu Lapajne-tu, ravnatelju meščanske šole v Krškem. Čisti dohodek pri razprodaji te knjige, ki izide v bodočih velikih počitnicah, se bode razdelil med pisatelje; zaradi tega se bode poslana tvarina na tanko pretresovala in dobro izbirala. V Krškem, 1. decembra 1881. J. Bez-laj, meščanski učitelj; Fr. Jamšek, nadučitelj v Rajhenburgu na St., J. Lapajne, šolski voditelj, J. Ravnikar, ljudski učitelj, B. Valenta, nadučitelj.

V Pekrah pri Lembahu je 24. novembra pogorelo poslopje Antona Robiča in le previdnosti božji se moramo zahvaliti, da ni bilo vetra in da

so ljudje ogenj hitro zapazili, ter rešili bližnja poslopja, ki so bila v nevarnosti. Govori se, da je ogenj triletni otrok z žveplenkami zatrosil. To je torej spet glasen opomin, da se morajo žveplenke skrivati, kder so pri hiši majhni otroci. Tukaj je to že tretji slučaj v nekterih letih, da so majhni otroci z žveplenkami ogenj zatrosili, dasiravno prejšnje dvakrat ni bilo tolike nesreče. Enkrat so si bili otroci na neki preši zakurili, kar pa je k sreči mimogredoča ženska opazila, ter nevarnost odvrnila; drugokrat pa so v hišo zaprti otroci postelji vžgali in bi bili lahko s hišo vred zgoreli, ko ne bi bil eden že toliko pаметen, da je tako dolgo skoz okno kričal, dokler niso ljudje na pomoč prišli. Še enkrat torej opominjam: Ne dajate otrokom žveplenk v roke in ne puščajte žveplenk na takem kraji, kder otroci sami do njih pridejo. Nesrečo je laglje zabraniti, nego popraviti.

Od Zidanega mosta. (Župan v Loku. Čital sem v Slov. Gosp. pod naslovom „Slovenec sme zopet Slovenec biti“, nekaj vrstic, o katerih sem sodil, da bi dobro bilo si je zapomniti; kajti razvidno je v njih, da smo prav ravnali, če smo slovenski uradovali. Tudi kraj. šol. svet Razborski že dalje časa v materinščini piše in pošilja poročila, prošnje, naznanila, itd. kamor si bodi. Enako se je doposlal tudi 2. oktobra 1881 l. proračun za šols. potrebe občini Zabukovski, Jurkloštrski, kakor tudi predstojništvu občine Loke. Ali zadujo se spodtekuje nad slovenščino, te pošlje proračun nazaj zahtevajoč, da naj mu to v nemščino prestavijo. „Nr. 1358. Wird dem löbl. Ortsschulrath Rasbor das Praeliminare zur gefälligen Uebersetzung in die deutsche Sprache rückgesendet. Gemeindeamt Laak, 3. Nov. 1881. Jul. Kramer m. p. Kakor se je v Slov. Gosp. bralo, je slovenski jezik za vsakovrstno poslovanje in in uradovanje priporočati, toliko bolje pa še tam, kjer nemščino le lomije, ali celo ne zastopijo. Ako pišemo e. kr. okraj. glavarstvu ali slav. okr. šol. svetu v Celje, se nam zmiraj tudi v slovenščini odpisuje, zakaj bi se v občinskih pisarnah drugače godilo? Slovenščine nezmožni ali jo zaničevajoči „purgermeisteri“, kakoršen je v Loku, pa bi naj pobrali „šila in kopita“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar in cesarica nameravata po novem letu potovati na Italijansko, obiskavat italijansko kraljevsko rodbino v Turinu, — V državnem zboru zaradi nesreče v „Ring-theatru“ v petek ni bilo seje, pač pa v soboto, ponedeljek in torek. Za onesrečene pri požaru in njihove zapuščene siromake dovolilo se je 50.000 gold., potem pa dalje obravnavalo o prenaredbi vojaške postave. Ta booe zvečiuoma po vladinih nasvetih sprejeta. Nemški liberalci, zlasti nemško-

pemski poslanci hočejo oditi, pa tovarši jim branijo, pač škoda, kajti brez teh kričačev bi zbornice veliko leži zborovale. Okolo 20. decembra podajo se poslanci domov na praznike. Naš poslanec g. dr. Vošnjak je vprašal predsednika železniškemu odboru, kaj je s prošnjami za železnico Spod. Drauberg-Celje. Predsednik baron Geedel mu je odgovoril, da je proznje prevzel nemški poslanec in odbornik Falke, pa še ni hotel poročati. Sedaj je upati, da se bode reč bržeje vršila, in je mogoče, da se od Drauberga nad Slov. Gradec do Celja potegne železnica. — Veselo znamenje, kako slovenstvo tudi uže v kranjskih mestih tal pridobiva, nam je novica iz Ljubljane, da je ondi 200 obrtnikov zborovalo in za celo Kranjsko osnovalo obrtniško zadrugo. Toda v odbor so izvoljeni sami iskreni Slovenci, ki bodo izvrstnega g. Horaka proglasili za predsednika. Slava kranjskim slovenskim obrtnikom. — Med ogerskimi poslanci je mnogo republikancev, nedavno je eden zahteval, naj se takšni ljudje, ki kralje in cesarje pobijajo, ne štejejo med zločince, ter ne izročujejo njihovim gospoškam v kaznovanje. Takšno govorjenje je res strašno in minister Tisza ga je sam zavračal. Hrvatski sabor se skliče dne 20. januarja drugega leta.

Vnanje države. Italijanska vlada je baje tirjala na Dunaji, naj bi mi odstopili južno Tirološko. S tem je pa naletela hudo pri Bismarku in ga sedaj na vso silo tolaži, in obeta, poboljšati se. Tako pa ravna le, ker išče pri Bismarku zaslonbe proti Francozom. — Na Ruskem delajo v Moskvi priprave za sijajno kronanje carja. — Bulgari in Rumuni se podpirajo drug drugega, da bi nadzorovanje brodarstva na Donavu sami izvrševali. — Turški sultan še vedno omahuje, kaj bi naj zastran zgubljene Bosne in Hercegovine storil. — Francozi in Angleži, pa tudi Španjolci se prepirajo zavoljo dežel v Afriki, vsak hoče svoj kos dobiti, a nobeden drugemu ničesar ne privošči; med Španjolci in Francozi je kaus zavoljo Maroke in temi in Angleži zavoljo Egipta. — Irci čedalje huje razsajajo zoper Angleže; skoraj vsaki dan pripeti se kakšen umor. Angleži pošiljajo vedno več vojske na Irsko. — Severni Amerikanci žugajo z vojsko, če bi Chilenci in Peruvijanci v južnej Ameriki ne hoteli kmalu potrebnega miru sklenoti. — V Arabiji razsaja kolera.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalničneje.)

V. Sledeče leto je napravila Mariborska čitalnica zopet v Kartinovih prostorih veliko, lepo besedo, katero bi se morda po pravici gospejna imenovati mogla, kajti najbolj značivni značaj te besede je bilo sodelovanje prečastitih gospa slo-

venskih in českih, ki so s prekrasnim petjem besedi vtisnile pečat milobe in krasote. Na prvem mestu naj bode tu imenovana Čehinja, gospodična Kleterjeva, ki je kot operna pevkinja graškega gledališča naprošena po čitavničnem odboru blage volje prišla in našo besedo z ginljivim svojim glasom poviševala. Druga Čehinja, kateri je čitavnica veliko dolžna, je bila častita gospa Wendlerjeva, ki je s premilim svojim glasom poslušalce pri tej besedi očarovala. Med Slovenkami naj bodo tukaj častno omenjene kot izvrstne pevkinje pri ti besedi prečastita gospa obče znanega rodoljuba doktorja Dominkuša in pa grofica Thurn.

Krasna in velevažna je bila beseda sledečega leta 1865 in sicer dne 23. septembra prav Slomšekova beseda, velevažna posebno iz dveh ozirov, prvič se je o ti priliki vtemeljil fond za stavljenje Slomškovega spomenika in drugič so se takrat sošli skoraj vsi veljaki Slovenskega naroda v razne posvete in pomenkovanje. Zbrani so bili takrat Dr. Bleiweis, Kosta, Toman, Einspieler, Herman, Razlag in mnogo drugih. Njihovi pogovori so bili v marsičem zanimivi za Slovenski narod.

Sledila je potem leta 1866 tako imenovana gledališčna beseda, pri kateri se je v Kartinovi dvorani prvokrat igrala javno gledališčna igra. Predstavljaljo so namreč čitavnični udje veselo igro „Črni Peter“ prestavljeno in priredjeno od neumorno delavnega dr. Preloga. Kot igralci so se posebno odlikovali Br. Prelog, g. Dr. Berdajs in njegova častita gospa. To je bilo prej ko ne prva gledališčna igra, ki se je v Mariboru pred odličnim občinstvom javno igrala.

Ker je število čitavničnih udov od dve do dve se množilo, je odbor leta 1867 sklenil se iz prijaznih pa pretresnih gospod Šramelnovih prostorov preseliti v prostorne sobane Čeligijeve: Gamberinushale, kjer je čitavnica več let se dobro počutila. Ker pa je vendar mesto bilo nekoliko od roke in zvonaj mesta, se je čutila potreba društvo v mesto nazaj preseliti in tako je prišlo v gosp. Čeligijevo hišo sred mesta v tako imenovano „Grüb“. Zdaj je prišel oni nesrečni čas, ko je začel po Slovenskih pokrajinah veti duh zanikovanja in razdiranja. Tudi Mariborska čitavnica je pogubni upliv te nesrečne dobe čutili začela. Bratovska zastopnost med udi je nehavala, veselje do društva ginilo in tako je prišlo skoraj do razpada. Tu se je pač pokazala na malem, slavna gospoda, resnica besede: „Sloga jači, nesloga tlači“. Prišlo je do razprodaje po dražbi se ve da dobrovoljni, velikega dela pohištva, katero je bilo poprej za drage denarje z velikimi žrtvami posameznih udov nakupljeno. Preselilo se je društvo v gostivnico g. Pomprejna, kjer pa je jela društvu popolnoma sapa pojemati. Nastopila je za Mariborsko čitavnico mrkla doba pravega mrtvila. Najboljši narodnjaki so se obupno in žalostno od nje obračali. (Dalje prih.)